

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιάδης

Φεβρουάριος 2013, Τεύχος 22

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Κύκλος Εκδηλώσεων για την Ανανέωση του Πολιτικού Συστήματος
 - «Πολιτικό χρήμα και διαφθορά»,
Ινστιτούτο Goethe Αθηνών,
6 Μαρτίου 2013, ώρα 18:00
 - «Εκδημοκρατισμός των πολιτικών κομμάτων»,
Αίθουσα Εκδηλώσεων του Γραφείου του
Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 9 Απριλίου 2013,
ώρα 17:00

Προγράμματα

- «Η κατάσταση των Ρομά στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Βιβλίο του μήνα

- Γιώργος Γεραπετρίτης, «Σύνταγμα και Βουλή. Αυτονομία και ανέλεγκτο των εσωτερικών του σώματος», πρόλογος Καθηγητή Κώστα Μαυριά, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, 261 σελ.

Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος

Robert Post, Κοσμήτορας - Καθηγητής Δικαίου της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Yale

Η ελευθερία του λόγου έχει καταστεί ο μπαλαντέρ της συνταγματικής νομολογίας. Σήμερα χρησιμοποιείται με πολύ επικίνδυνο τρόπο σε όλων των ειδών τις απρόβλεπτες περιστάσεις. Ο αντίκτυπος που έχει αυτή η χρήση στη ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος και ειδικότερα στο δικαίωμα στην αναπαραγωγή και την σεξουαλική ελευθερία είναι τεράστιος.

Πρόσφατα η ελευθερία του λόγου άρχισε ξαφνικά να παρεμβάλλεται και στη σχέση ιατρού-ασθενούς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η απόφαση Heineman, στην οποία ένα περιφερειακό ομοσπονδιακό δικαστήριο την χρησιμοποίησε ως νομική βάση για να ακυρώσει ένα νόμο της Νεμπράσκα ενάντια στις αμβλώσεις, που απαιτούσε από τους ιατρούς να παρέχουν αναληθή και παραπλανητική πληροφόρηση στις ασθενείς. Η υποχρέωση να παρέχουν οι ιατροί ψευδή πληροφόρηση με σκοπό να αποτρέψουν τις ασθενείς από το να επιδιώξουν τη διακοπή κύησης έχει καταστεί η προσφιλέστερη τακτική του κινήματος ενάντια στις αμβλώσεις.

Η νομική σύγχυση που προκαλεί αυτή η απρόσμενη συνταγματοποίηση της σχέσης ιατρού-ασθενούς φαίνεται επίσης στο παράδειγμα δύο πρόσφατων αποφάσεων του περιφερειακού δικαστηρίου της Καλιφόρνια. Στην απόφαση Welch το δικαστήριο ακύρωσε ένα νόμο ο οποίος απαγόρευε στους επαγγελματίες ψυχικής υγείας να ασχολούνται με την προσπάθεια αλλαγής του σεξουαλικού προσανατολισμού ασθενών που δεν έχουν συμπληρώσει τα 18 έτη. Το Δικαστήριο ακύρωσε το νόμο καθώς έκρινε ότι είχε ως αντικείμενο ρύθμισης το περιεχόμενο του λόγου και επομένως υπόκειται σε εξουχιστικό έλεγχο συνταγματικότητας σύμφωνα με την Πρώτη Τροποποίηση. Στην απόφαση Pickup το ίδιο ακριβώς δικαστήριο, τη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

επόμενη ακριβώς μέρα, έκρινε συνταγματικό τον ίδιο ακριβώς νόμο με βάση το σκεπτικό ότι η παροχή υπηρεσιών υγείας καθώς και άλλες μορφές θεραπείας δεν αποτελούν συμπεριφορά η οποία εμπίπτει στο πεδίο προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης και επομένως το κράτος έχει μεγάλο εύρος διακριτικής ευχέρειας στη ρύθμιση τους.

Πώς μπορούμε να συμβιβάσουμε τις αντικρουόμενες αυτές αποφάσεις; Αν θεωρήσουμε ότι η Πρώτη Τροποποίηση καλύπτει κάθε μορφή έκφρασης, τότε ζητά εφαρμογή σε κάθε επικοινωνία μεταξύ ιατρού και ασθενούς. Στην πράξη αυτό θα συνταγματοποιούσε όλο το δίκαιο της ιατρικής ευθύνης και άρα δεν φαίνεται να οδηγεί σε ένα επιθυμητό αποτέλεσμα.

Από την άλλη πλευρά, αν θεωρήσουμε ότι η Πρώτη Τροποποίηση καλύπτει μόνο το δημόσιο διάλογο, με άλλα λόγια μόνο τις εκφάνσεις του λόγου που αφορούν τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, τότε το κράτος θα ήταν ελεύθερο να ρυθμίζει κατά το δοκούν τον λόγο που εκφέρουν οι ιατροί χωρίς το φόβο συνταγματικών περιορισμών. Το κράτος θα μπορούσε να απαιτεί από ιατρούς να ενημερώνουν τους ασθενείς τους ότι η άμβλωση προκαλεί καρκίνο του μαστού ή ότι ο αυνανισμός προκαλεί τριχωτές παλάμες. Επίσης θα μπορούσε να αποτρέπει τους ιατρούς από το να ενημερώνουν τους ασθενείς για θεραπείες που αποτελούν αντικείμενο πολιτικών αντιμαχιών. Αυτό επίσης δεν μοιάζει αποδεκτό ως αποτέλεσμα.

Παρ' όλο που η επικοινωνία ιατρού-ασθενούς δεν αποτελεί κομμάτι του δημοσίου διαλόγου, αποτελεί σημαντικό δίαυλο για την μετάδοση της ιατρικής γνώσης. Όταν το κράτος επιχειρεί να διαστρεβλώσει το δίαυλο αυτό, όπως συμβαίνει όταν απαιτεί από τους ιατρούς να παρέχουν ψευδή πληροφόρηση, διακυβεύονται οι αξίες που διασυνδέουν την ελευθερία του λόγου με την δημοκρατική αρχή. Αντίθετα, όταν το κράτος απλά παρεμβαίνει ρυθμιστικά στην άσκηση του ιατρικού επαγγέλματος οι αξίες αυτές δεν απειλούνται και η ελευθερία του λόγου δεν είναι εφαρμοστέα. Για το λόγο αυτό η απόφαση του δικαστηρίου στην υπόθεση Welch είναι εσφαλμένη.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

<http://balkin.blogspot.gr/>, 17/01/2013

Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Επιστ. Δ/ντης Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post»
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

Η συζήτηση για τα όρια (συν)διαμόρφωσης των πολιτικών αποφάσεων από τον δικαστή είναι εξίσου παλιά με το ερώτημα πόσο ανεξάρτητη (μπορεί να) είναι η Δικαιοσύνη από πολιτικές παρεμβάσεις. Στην παραδοσιακή θεωρία οι απαντήσεις μοιάζουν απλές: ο δικαστής περιορίζεται σε νομικές κρίσεις ενώ η πολιτική εξουσία έχει την ευθύνη λήψης πολιτικών αποφάσεων και υλοποίησής τους. Πόσο ευκρινής είναι, ωστόσο, η διάκριση μεταξύ νομικών κρίσεων και πολιτικών αποφάσεων; Πόσο ανεπηρέαστος μπορεί να θεωρείται ο δικαστής, όταν μια σειρά ζητημάτων που αφορούν το εν γένει υπηρεσιακό καθεστώς και την εξέλιξή του συγκαθορίζονται από τους εκάστοτε κυβερνώντες, με κλασικότερο παράδειγμα τη συνταγματική πρόβλεψη ότι η ηγεσία των τριών ανώτατων δικαστηρίων ορίζεται με απόφαση της κυβέρνησης;

Παρ’ όλα αυτά το μείζον πρόβλημα της Δικαιοσύνης στην Ελλάδα δεν είναι η αμφισβήτηση της ανεξαρτησίας της από την πολιτική τάξη. Τόσο το Συμβούλιο της Επικρατείας, ένας θεσμός που διατήρησε το κύρος του παρά τη γενικευμένη κρίση θεσμών, όσο και απλά ειρηνοδικεία έχουν το ανάστημα να αντιτάσσονται σε κρίσιμες πολιτικές επιλογές. Δεν ήταν λίγες οι φορές που η ελληνική Δικαιοσύνη επέδειξε έντονο ακτιβισμό σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας, κοινωνικής πολιτικής ή οικονομικών ελευθεριών αποδεικνύοντας ότι, παρά τη βραδυπορία και τις λοιπές παθογένειες του δικαστικού συστήματος, δεν αποτελεί πειθήνιο όργανο των κυβερνώντων ακόμη και όταν αυτοί διαθέτουν ευρύτατη λαϊκή νομιμοποίηση. Αυτός ο δικαστικός ακτιβισμός έχει άλλωστε προκαλέσει συχνά την κριτική ή και φραστικές εκρήξεις υπουργών.

Αξιοσημείωτη είναι πάντως η στάση που κράτησαν οι δικαστές απέναντι στα περιοριστικά μέτρα μετά την κρίση, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις άλλες πληττόμενες χώρες της Νότιας Ευρώπης. Υιοθετώντας κατ’ ουσίαν τη διαφοροποίηση μεταξύ πεδίων υψηλής και τρέχουσας πολιτικής, ο δικαστής επέδειξε μία αξιοπρόσεκτη αυτοσυγκράτηση, αποφεύγοντας κατά κανόνα να ανατρέψει τη στρατηγική δημοσιονομικής προσαρμογής ή τη διαπραγματευτική τακτική που προέκριναν οι κυβερνήσεις απέναντι στην τρόικα και στους Ευρωπαίους εταίρους. Με κορυφαίο παράδειγμα την απόφαση του ΣΤΕ για το Μνημόνιο Ι, ο δικαστής δεν υποκατέστησε την πολιτική τάξη σε αποφάσεις υψηλής πολιτικής, ούτε καν σε περιπτώσεις όπου η επιχειρηματολογία υπέρ της αντισυνταγματικότητάς τους υπήρξε ισχυρότατη.

Ο δικαστής αναπόδραστα, όταν καλείται να κρίνει πάνω σε ζητήματα που ενδεχομένως επηρεάζουν τη συνολική πορεία της χώρας, κινείται στα όρια μεταξύ πολιτικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

απόφασης και νομικής κρίσης. Η διασφάλιση του κύρους του και η πειστική τεκμηρίωση των αποφάσεών του αποτελούν προϋπόθεση για να επιτελέσει με αξιοπιστία τη λειτουργία του. Από την άλλη πλευρά έχει αποδειχθεί ιστορικά ότι η πολιτική υπερισχύει, στα υψηλά θέματα, απέναντι στον δικαστή. Το New Deal τη δεκαετία του '30 συνοδεύθηκε από νομολογιακή στροφή και «υποταγή» του δικαστή στην πολιτική, όπως και οι μεταρρυθμίσεις του Βίλι Μπραντ στα τέλη της δεκαετίας του '60 στη Γερμανία και του Μιτερράν τη δεκαετία του '80. Επρόκειτο, όμως, πράγματι για υψηλή πολιτική στις περιόδους αυτές και όχι για κακέκτυπο αποτυχημένων συνταγών του ΔΝΤ όπως αυτές που ακολουθούνται την τελευταία τριετία στην Ευρώπη.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ», 26/01/2013

Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ

Νίκος Κ. Αλιβιζάτος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Πανεπιστημίου Αθηνών

Η υπόθεση της λίστας Λαγκάρντ έχει όλα τα χαρακτηριστικά του πολιτικού θρίλερ, με αστυνομικές προεκτάσεις. Με φόντο μιαν οικονομική κρίση χωρίς προηγούμενο και ένα πολιτικό σύστημα που λίγο έλειψε να καταρρεύσει πλήρως, συμπυκνώνει τις παθογένειες του παλιού, που κάνει τα πάντα για να επιβιώσει, αλλά τελικά τρώει τις σάρκες του. Τι άλλο άραγε συμβολίζει το σκηνικό με τις τέσσερις κάλπες, που θα στηθούν αυτή την εβδομάδα στη Βουλή;

Για να ικανοποιηθεί λοιπόν η πάνδημη αξίωση να τιμωρηθούν οι ένοχοι, είναι άραγε απαραίτητο να παραβιασθεί το Σύνταγμα; Δεν το πιστεύω. Και, σε κάθε περίπτωση, φρονώ ότι καμιά σκοπιμότητα δεν μπορεί να δικαιολογήσει την καταπάτηση των θεμελιωδών αρχών του κράτους δικαίου.

Η πρώτη παραβίαση των αρχών αυτών οφείλεται σε έναν μείζονα αναχρονισμό του ίδιου του Συντάγματός μας: στην ανάθεση στη Βουλή και όχι στη δικαιοσύνη, όπως θα έπρεπε, της κίνησης της διαδικασίας για την παραπομπή των εγκαλούμενων υπουργών στο αρμόδιο Δικαστήριο. Υπόλειμμα προνεοτερικών αντιλήψεων, η ρύθμιση αυτή συνιστά ένα απαράδεκτο προνόμιο των πολιτικών μας, το οποίο όλες σχεδόν οι σύγχρονες δημοκρατίες έχουν καταργήσει εδώ και χρόνια. Δείγμα υπανάπτυξης, η κρίσιμη διάταξη του άρθρου 86 ήταν από τις ελάχιστες που ψηφίσθηκαν το 2001 με σύμφωνη γνώμη όλων των

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

κομμάτων, συμπεριλαμβανομένων δηλαδή του ΚΚΕ και του Συνασπισμού. Και τούτο με τη σκέψη ότι οι υπουργοί μας δεν θα έπρεπε να αφεθούν εκτεθειμένοι στις «υπερβολές» κάποιων εισαγγελιών.

Όμως, μια κακή συνταγματική ρύθμιση δεν αντιμετωπίζεται παραβιάζοντάς την, αλλά καταργώντας την. Διαφορετικά, το Σύνταγμα εξευτελίζεται, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει για τη δεσμευτικότητά του. Γιατί παραβίαση του άρθρου 86 –και μάλιστα κραυγαλέα– αποτελεί η μη λήψη υπόψη της Βουλής της 6ης Μαΐου 2012 (δηλαδή της Βουλής ΙΔ΄ περιόδου, όπως επίσημα ονομάσθηκε) για την άσκηση δίωξης από την σημερινή κατά υπουργών της τριετίας 2009-2012.

Η σχετική διάταξη («Η Βουλή μπορεί να ασκήσει την κατά την παρ. 1 αρμοδιότητά της μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος») είναι τόσο σαφής, ώστε δεν επιδέχεται διαφορετικές ερμηνείες. Όπως υποστηρίζει στο σύγγραμμά του και ο Ευ. Βενιζέλος, εισηγητής της πλειοψηφίας το 2001, «αν η Βουλή διαλυθεί πριν από την ολοκλήρωση της δεύτερης τακτικής της συνόδου, λήγει *a fortiori* η κατά χρόνον αρμοδιότητά της» (Μαθήματα, β΄ έκδ., 2008, σ. 566). Υπενθυμίζεται ότι, εν όψει μιας αντίστοιχης ρύθμισης του τότε ισχύοντος νόμου, σχηματίσθηκε η κυβέρνηση Τζανετάκη, το καλοκαίρι του 1989, για να μην παραγραφούν τα αδικήματα του σκανδάλου Κοσκωτά. Θα την παραβιάσουμε τώρα, που η ίδια ρύθμιση αναβαθμίσθηκε σε συνταγματική;

Όσο και αν αντιλαμβάνομαι τα κίνητρα όσων υποστηρίζουν την αντίθετη άποψη («να μην την γλιτώσουν και πάλι οι ένοχοι»!) δεν μπορώ να συμμερισθώ την ερμηνευτική τους ακροβασία. Διότι καμιά τελολογική ερμηνεία δεν επιτρέπεται να αναιρεί το γράμμα του Συντάγματος, όταν αυτό είναι τόσο σαφές και κατηγορηματικό. Πολύ περισσότερο που, σύμφωνα με τον νόμο (άρθρο 3 παρ. 1 ν. 3126/2003, όπως σήμερα ισχύει) τα σχετικά αδικήματα παραγράφονται 15 χρόνια μετά την τέλεσή τους, κάτι που σημαίνει ότι, μετά την –βέβαιη όπως φαίνεται– αναθεώρηση του άρθρου 86 στο άμεσο μέλλον, οι ένοχοι θα μπορούν να διωχθούν από την ανεξάρτητη δικαιοσύνη και μάλιστα, όπως σημείωνε προ ημερών ο συνάδελφος Γ. Σωτηρέλης, με χρονική άνεση.

Όσο για τη διαβεβαίωση του κ. Γ. Παπακωνσταντίνου ότι «δεν τον ενδιαφέρει η παραγραφή» διότι, πάνω απ' όλα, «επιθυμεί να καθαρίσει το όνομά του», δεν απαλλάσσει τη Βουλή από την υποχρέωσή της να σεβασθεί το Σύνταγμα.

Ας αναλάβουν λοιπόν τα κόμματα την υποχρέωση να αναθεωρήσουν το ταχύτερο το άρθρο 86 του Συντάγματος,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « "Όχι" στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

και ας αφήσουν από εκεί και πέρα τη δικαιοσύνη να κάνει τη δουλειά της. Θα βρει εκείνη τον τρόπο να προχωρήσει.

Η άλλη βέβαια θεμελιώδης δικαιοκή αρχή που παραβιάζεται κατά κόρο αυτή την περίοδο είναι το τεκμήριο αθωότητας. Ασφαλώς, προκειμένου περί δημοσίων προσώπων και μάλιστα πολιτικών, το τεκμήριο αυτό δεν περιορίζει το δικαίωμα της κριτικής. Άλλο όμως κριτική και άλλο ανθρωποφαγία, που φτάνει στα όρια της έκθεσης σε φυσική εξόντωση. Όσο ατυχείς και αν υπήρξαν οι χειρισμοί του, ο κ. Παπακωνσταντίνου έχει, όπως όλοι μας, τη στοιχειώδη αξίωση να αντιμετωπίζεται σαν άνθρωπος, με σεβασμό της προσωπικότητάς του. Στο κάτω κάτω της γραφής, δεν είναι ακόμη ούτε καν κατηγορούμενος.

Η τελευταία τέλος πτυχή του δράματος, που πολλοί σήμερα φαίνεται να έχουν ξεχάσει, αφορά μιαν άλλη μείζονα εγγύηση του Συντάγματός μας: την απαγόρευση της χρήσης παράνομα συλλεγέντων αποδεικτικών μέσων (άρθρο 19 παρ. 3). Όταν η λίστα Λαγκάρντ βρέθηκε προ έτους στο επίκεντρο της επικαιρότητας στη Γαλλία (εκεί αναφέρεται ως η «λίστα των 3.000»), ο γαλλικός Αρειος Πάγος έκρινε ότι ήταν παράνομος και, συνεπώς, δεν μπορούσε να ληφθεί υπόψη, φορολογικός έλεγχος ο οποίος στηριζόταν αποκλειστικά σε στοιχεία που περιέχονταν σε αυτήν. Διότι τα τελευταία προέρχονταν από υποκλοπή.

Είχε δίκιο επομένως ο κ. Ιω. Διώτης όταν διατύπωνε τις γνωστές επιφυλάξεις του για τη χρήση της λίστας. Το λάθος του ιδίου όσο και των προϊσταμένων του ήταν πως παρέβλεψαν ότι ανάμεσα στην (επίσημη) χρήση και την (πλήρη) άγνοια των κρίσιμων στοιχείων, προσφέρονται πολλές εναλλακτικές δυνατότητες «άτυπων» ελέγχων, τις οποίες (σε αντίθεση με Γάλλους και τους Ισπανούς ομολόγους τους) δεν εκμεταλλεύθηκαν ως όφειλαν.

Θέλω να πιστεύω ότι όταν, ύστερα από λίγα χρόνια, ο εγγονός του Βασίλη Βασιλικού θελήσει να μιμηθεί τον παππού του και να γράψει για τη λίστα Λαγκάρντ το νέο «Z», θα βρεθεί ένας εξίσου καλός σκηνοθέτης με τον Κώστα Γαβρά για να το γυρίσει ταινία. Δεν θα δυσκολευθεί ασφαλώς να βρει έναν καλό ηθοποιό της νεότερης γενιάς για να υποδυθεί τον κεντρικό ήρωα. Πολύ φοβούμαι, αντίθετα, ότι θα χρειασθεί να ψάξει πολύ για να βρει αυτόν που θα ενσαρκώσει τον σημερινό παρακρατικό. Διότι αυτός δεν φοράει πια στολή ούτε έχει γαλόνια, αλλά το παίζει «προοδευτικός» και κάνει τον λαϊκό ήρωα. Το μόνο που εύχομαι είναι να μην χρειασθεί, όπως το 1969, να ταξιδέψουμε εκτός Ελλάδος για να δούμε την ταινία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

Τώρα αρχίζει η παραγραφή

Πέτρος Ι. Παραράς, Επίτιμος αντιπρόεδρος ΣτΕ, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου

Τα προηγηθέντα πολιτικά γεγονότα είναι γνωστά. Η Βουλή της ΙΓ΄ Περιόδου που προέκυψε από τις εκλογές της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009 διελύθη, ύστερα από δύομισυ χρόνια θυελλώδους βίου, με το διάταγμα 40/11.4.2012, κατόπιν προτάσεως της Κυβέρνησης Παπαδήμου που είχε λάβει ψήφο εμπιστοσύνης από την Βουλή, με το ίδιο δε διάταγμα προκηρύχθηκαν εκλογές για την 6^η Μαΐου 2012, καθώς και σύγκλιση της νέας Βουλής σε πρώτη τακτική σύνοδο για την 17^η Μαΐου 2012, όπου έλαβε χώρα και η ορκωμοσία των βουλευτών.

Δοθέντος, όμως, ότι στο διάστημα που επακολούθησε από την 6^η Μαΐου μέχρι την 17^η Μαΐου δεν επετεύχθη ο σχηματισμός βιώσιμης κυβέρνησης με μία από τις διαδικασίες που προβλέπει το άρθρο 37Σ, ο ΠτΔ με νεώτερο διάταγμα (72/19.5.2012) διέλυσε την Βουλή της ΙΔ΄ Περιόδου, η οποία είχε αρχίσει από την ημέρα διενέργειας των εκλογών της 6ης Μαΐου (άρθρ. 53§1Σ) και προκήρυξε νέες εκλογές για την 17^η Ιουνίου και σύγκλιση της νέα Βουλής σε πρώτη τακτική σύνοδο για την 28^η Ιουνίου 2012. Σχηματίστηκε αμέσως μετά “Κυβέρνηση Συνασπισμού” (αυτός είναι ο σωστός όρος, άλλες δε ονομασίες εκφράζουν απλώς πολιτική επιφύλαξη για λόγους που αφορούν τον κάθε κομματικό φορέα), στην οποία παρασχέθηκε και η εμπιστοσύνη της Βουλής κατά την ψηφοφορία της 8^{ης} Ιουλίου.

Έχει αρχίσει, λοιπόν, η πρώτη τακτική σύνοδος της ΙΕ΄ Περιόδου και τίθεται το ερώτημα αν η μεσολαβήσασα και θνησιγενής ΙΔ΄ Περίοδος λαμβάνεται υπόψιν για τυχόν “παραγραφές” ποινικών αδικημάτων που διεπράχθησαν από μέλη της Κυβέρνησης που ήταν στην εξουσία κατά την διάρκεια της ΙΓ΄ Περιόδου (4.10.2009→). Η απάντηση είναι ότι η ατυχήσασα ΙΔ΄ Περίοδος δεν μπορεί να ληφθεί υπόψιν και αντικρούεται η άποψη περί “παραγραφής”, όπως προκύπτει από την ερμηνεία του Συντάγματος.

Ειδικότερα, στο άρθρο 86Σ, όπως αναθεωρήθηκε το 2001 (κείμενο τελείως αντιδημοκρατικό, αφού εξασφαλίζει ουσιαστικά πλήρη ατιμωρησία για όλα τα μέλη της Κυβέρνησης, και για την κατάργησή του και μόνον αξίζει να ξεκινήσει η διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος) ορίζεται ότι: «§1. Μόνον η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά όσων διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

νόμος ορίζει», συμπληρώνεται δε η διάταξη αυτή με την παράγρ. 3 εδ. ε' του ίδιου άρθρου, όπου αναφέρεται ότι: «Η Βουλή μπορεί να ασκήσει την κατά την παράγραφο 1 αρμοδιότητά της μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος».

Από τις παρατεθείσες διατάξεις προκύπτουν τα ακόλουθα: κατά πρώτον δεν πρόκειται περί είδους “παραγραφής”, όπως δημοσιογραφικά αναφέρεται. Ορθότερα, πρόκειται περί αποσβεστικής προθεσμίας (βλ. απόφ. Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρ. 86Σ αριθμ. 9/90, in Παραράς-Corpus III, 1999, σελ. 223-226), διότι με το πέρας της δεύτερης συνόδου παύει απλώς η κατά χρόνον περιορισμένη αρμοδιότητα της Βουλής να κινήσει την δίωξη.

Περαιτέρω, για την έναρξη και συμπλήρωση της “παραγραφής” αυτής, δεν αρκεί ότι μετά την λήξη της βουλευτικής περιόδου, εντός της οποίας διεπράχθησαν τυχόν αδικήματα, διεξήχθησαν, κατά το Σύνταγμα, βουλευτικές εκλογές και άρχισε έτσι, τυπικά, η νέα βουλευτική περίοδος. Πρέπει, περαιτέρω, η νέα Βουλή που θα προκύψει να έχει την ευχέρεια, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις, να κινήσει τις διαδικασίες που προβλέπονται στις άλλες διατάξεις του άρθρου 86Σ. Δηλαδή πρόταση άσκησης δίωξης που υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές, απόφαση της Βουλής για την συγκρότηση ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής που θα διενεργήσει προκαταρκτική εξέταση, νέα απόφαση της Βουλής για την άσκηση ή μη δίωξης. Οι ενέργειες δε αυτές πρέπει να ξεκινήσουν –αυτός μόνον ο χρόνος παρέχεται στη Βουλή– εντός των δύο πρώτων και συνεχόμενων βουλευτικών τακτικών συνόδων της νέας βουλευτικής Περιόδου, η δε Βουλή μπορεί να ασκήσει την δίωξη μέχρι τον τερματισμό της δεύτερης τακτικής συνόδου.

Με άλλες λέξεις, το Σύνταγμα εννοεί, ως επόμενη βουλευτική Περίοδο, εκείνην η οποία θα διαρκέσει τουλάχιστον δύο τακτικές συνόδους, ώστε στο διάστημα αυτό η Βουλή να έχει την χρονική άνεση να ασκήσει ενδεχομένως δίωξη, αποκρούεται δε ευχερώς η περί παραγραφής αντίθετη άποψη, διότι δεν νοείται να ερμηνεύεται το Σύνταγμα κατά τρόπο ακόμα πιο φιλικό για πολιτικούς που ενδεχομένως παρενόμησαν.

Εν προκειμένω, μετά τις εκλογές της 6^{ης} Μαΐου δεν κατέστη δυνατόν να σχηματισθεί Κυβέρνηση που να απολαύει της εμπιστοσύνης της Βουλής και να ξεκινήσουν οι εργασίες της. Έτσι, η Βουλή αυτή δεν λειτούργησε και υποχρεωτικώς διαλύθηκε την 19^η Μαΐου και μαζί της και η ΙΔ' Περίοδος. Άρα η εφαρμογή του άρθρου 86Σ ήταν νομικώς αδύνατη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

και καμιά “παραγραφή” δεν άρχισε ούτε και συμπληρώθηκε, αφού η πρώτη σύνοδος της Περιόδου αυτής διήρκεσε μόνον δύο ημέρες.

Για αδικήματα, λοιπόν, που τυχόν διεπράχθησαν από τον Οκτώβριο του 2009 μέχρι την 11^η Απριλίου 2012, οπότε και διελύθη εκείνη η Βουλή, η “παραγραφή” έχει αρχίσει να τρέχει από την 17^η Ιουνίου 2012, ήδη δε διατρέχουμε την πρώτη τακτική βουλευτική σύνοδο μετά τις εκλογές (άρθρ. 53§1Σ), - οι εργασίες της οποίας δεν έληξαν ακόμη με διάταγμα όπως απαιτεί το άρθρ. 23 Καν. Βουλής -, η δε δεύτερη τακτική σύνοδος θα αρχίσει υποχρεωτικώς την πρώτη Δευτέρα του προσεχούς Οκτωβρίου 2013, οπότε η Βουλή συνέρχεται αυτοδικαίως για τα ετήσια έργα της(άρθρ. 64Σ). Κατά το Σύνταγμα, η διάρκεια της δεύτερης αυτής τακτικής συνόδου δεν μπορεί να είναι συντομότερη από πέντε μήνες (άρθρ. 64§2). Θεωρητικά, λοιπόν, η σύνοδος αυτή μπορεί να διαρκέσει μέχρι την πρώτη Δευτέρα του επόμενου Οκτωβρίου 2014. Αυτό είναι και το απώτατο σημείο για να λάβει η Βουλή την όποια απόφασή της, άλλως οι παρανομήσαντες θα μείνουν στο απυρόβλητο.

Κλείνω με την παράθεση μιας αξιοπρόσεκτης περικοπής επιφανούς Ελβετού ιστορικού: « Όταν εγκληματείς υπέρ των συμφερόντων (του μεγαλείου, της αίγλης, της ισχύος) του συνόλου, τα εγκλήματά σου παραγράφονται, ιδίως αν πρόκειται για την αθέτηση κάποιας εκβιαστικής πολιτικής συμφωνίας, εφ’ όσον το δημόσιο συμφέρον προηγείται πάντοτε και υπερέχει.... Όλα εξαρτώνται εν προκειμένω από την επιτυχία. Όταν τα εγκλήματά σου δεν αποβαίνουν υπέρ του συνόλου, δεν παραγράφονται. Οι μεγάλοι ευεργέτες του δημόσιου βίου – και μόνον αυτοί – δικαιούνται χάριτος για τα εγκλήματα του ιδιωτικού τους βίου. Τους συγχωρούνται επίσης προσωπικές αδυναμίες και πάθη, με το σκεπτικό πως αυτά δεν είναι παρά έκφραση μιας βιολογικής υπερέντασης άγνωστης στους κοινούς θνητούς. Έχοντας έκτακτες εξουσίες αντιμετωπίζουν και έκτακτους πειρασμούς –έτσι τουλάχιστον πιστεύεται– γι’ αυτό και κρίνονται πολλές φορές με μεγαλύτερη επιείκεια. Συνοπλογίστε και την αδιαμφισβήτητη συγγένεια της ιδιοφυΐας με την παράνοια» (= Jacob Burckhardt, Οι Μεγάλοι της Ιστορίας, εκδ. Ροές, Αθήνα 2010, σελ. 87-88 = αναφέρεται στους μεγάλους ηγέτες).

πηγή: Εφημερίδα «ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ», 27/1/2013

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

«Όχι» στον συνταγματικό λαϊκισμό

Γιώργος Χ. Σωτηρέλης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Πανεπιστημίου Αθηνών

Η συζήτηση για την άσκηση δίωξης κατά του πρώην υπουργού Εθνικής Οικονομίας επανέφερε στο προσκήνιο το ζήτημα της υπερπροστασίας που παρέχει το Σύνταγμα στο πολιτικό σύστημα, ιδίως ως προς αδικήματα που ασκούνται από βουλευτές και υπουργούς. Η κατάργηση αυτής της υπερπροστασίας, που είναι κατάλοιπο άλλων εποχών και αποπνέει καθεστωτισμό, έχει καταστεί πλέον επιτακτική και είναι βέβαιο ότι η επόμενη αναθεώρηση θα τροποποιήσει επιτέλους ριζικά το ισχύον καθεστώς (που καθιερώθηκε, σαν βελτιωμένη παραλλαγή του προηγούμενου, με την αναθεώρηση του 2001 ενώ παρέμεινε και μετά την αναθεώρηση του 2008, με την οποία, θυμίζω, σπαταλήθηκε μια ολόκληρη πενταετία μόνο και μόνο για να καταργηθεί το κοινοβουλευτικό ασυμβίβαστο...). Η βάση της νέας ρύθμισης δεν μπορεί παρά να είναι η ανάθεση της αρμοδιότητας για τη δίωξη των βουλευτών και των υπουργών σε όργανο της τακτικής δικαιοσύνης, το οποίο πάντως πρέπει να περιβληθεί με αυξημένες εγγυήσεις προκειμένου να μη φθάσουμε, με δεδομένη τη δικομανία των νεοελλήνων αλλά και την ευθυνοφοβία –ή και την εκδικητικότητα, πλέον...– ορισμένων δικαστών, στο άλλο άκρο, να ασκείται δηλαδή δίωξη για ψύλλου πήδημα...

Ωστόσο, το μείζον ζήτημα που τίθεται σήμερα, με αφορμή την προκαταρκτική εξέταση ως προς τη λίστα Λαγκάρντ, είναι το πώς πρέπει να αντιμετωπίζεται μια κακή διάταξη, όταν ανακύπτει θέμα εφαρμογής της. Η προφανής απάντηση είναι ότι πρέπει να εφαρμόζεται έως ότου αναθεωρηθεί με τις προβλεπόμενες διαδικασίες, διότι αυτό επιβάλλει όχι μόνον η ασφάλεια του δικαίου αλλά και η ίδια η αξιοπιστία του Συντάγματος, ως υπέρτατου κανόνα που διέπει τις σχέσεις των κρατικών οργάνων τόσο μεταξύ τους όσο και με τους πολίτες. Ωστόσο, πολύ συχνά παρατηρούμε, με ιδιαίτερη μάλιστα ένταση το τελευταίο διάστημα, μια προσπάθεια παράκαμψης, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, του Συντάγματος, προκειμένου να ακολουθηθούν λύσεις που είναι περισσότερο αρεστές, με βάση το «λαϊκό περί δικαίου αίσθημα». Στο πλαίσιο μιας τέτοιας προσέγγισης, που θα την ονόμαζα συνταγματικό λαϊκισμό, θεωρώ ότι εντάσσονται και ορισμένες από τις απόψεις που υποστηρίζουν σήμερα ότι μπορεί να

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

ξεπερασθεί η σαφής αποσβεστική προθεσμία που θέτει το Σύνταγμα προκειμένου να ασκηθεί δίωξη από τη Βουλή. Η προθεσμία αυτή, ως γνωστόν, είναι η επόμενη βουλευτική περίοδος από αυτήν κατά την οποία τελέστηκε το αδίκημα και έως το πέρας της δεύτερης συνόδου. Εν προκειμένω τα καταλογιζόμενα αδικήματα φέρονται να τελέστηκαν την ΙΓ' βουλευτική περίοδο. Η επομένη, μεταξύ των εκλογών του Μαΐου και του Ιουνίου, είναι η ΙΔ' ενώ η παρούσα, μετά τις εκλογές του Ιουνίου, είναι η ΙΕ'. Ως εκ τούτου, κάθε προσπάθεια να θεωρηθεί ως επόμενη περίοδος... η μεθεπόμενη –με αναγόρευση, μάλιστα, μιας συμπληρωματικής χρονικής προϋπόθεσης («το πέρας της δεύτερης συνόδου») σε κύρια– βρίσκεται ασφαλώς έξω από το γράμμα του ισχύοντος Συντάγματος. Για να προσδιορίσουμε βέβαια το νόημα μιας διάταξης έχει ιδιαίτερη σημασία και η αναζήτηση του σκοπού της (τελεολογική ερμηνεία). Αρκεί, όμως, να μην αγνοείται πλήρως η γραμματική διατύπωση, διότι τότε δεν πρόκειται απλώς για διασταλτική ερμηνεία –που ούτως ή άλλως και αυτή απαγορεύεται σε ποινικού χαρακτήρα διατάξεις– αλλά για σοφιστεία, που οδηγεί στην ερμηνευτική αυθαιρεσία. Αυτό νομίζω ότι επιχειρείται και σήμερα, είτε χονδροειδώς, με έναν κομματικό λόγο που προτρέπει ευθέως σε παράκαμψη του «συνταγματικού κωλύματος», είτε με ορισμένες πιο εκλεπτυσμένες (παρ)ερμηνευτικές προσεγγίσεις (και με μόνιμη βέβαια επωδό τη βούληση του λαού...). Και όλα αυτά, μάλιστα, ενώ οι πολιτικές δυνάμεις θα μπορούσαν να είχαν αποφύγει –όπως είχα προτείνει, μαζί με άλλους– τη συγκρότηση της Βουλής σε σώμα, μετά τις εκλογές του Μαΐου, ώστε να μην ανακύψει βουλευτική περίοδος μιας μέρας...

Αν το ζήτημα αυτό ήταν μεμονωμένο, ίσως να μην είχε τόσο μεγάλη σημασία. Εντάσσοντάς το όμως στην ευρύτερη συγκυρία της κρίσης θα διαπιστώσουμε ότι αποτελεί συνέχεια μιας σειράς άλλων προσεγγίσεων που καλλιέργησαν, ιδίως στα πρωινά τηλεοπτικά παράθυρα, τον συνταγματικό λαϊκισμό, βαφτίζοντας «αντισυνταγματική» κάθε μη αρεστή πολιτική άποψη ή ενέργεια και δημιουργώντας στην κοινή γνώμη την εντύπωση ότι το Σύνταγμα έχει παραβιασθεί, με τα μνημόνια, σχεδόν σε όλες του τις διατάξεις. Ετσι όμως, αφενός αποδυναμώθηκαν, μέσω της άκριτης και υπερβολικής γενίκευσης, ορισμένες πράγματι δικαιολογημένες επικρίσεις για υπέρβαση των συνταγματικών ορίων –ιδίως στο πεδίο των εργασιακών και κοινωνικών δικαιωμάτων–, αφετέρου δε παγιώθηκε σε πολλούς η αντίληψη ότι η παράκαμψη του Συντάγματος δεν είναι κάτι ιδιαίτερα σημαντικό, αφού συμβαίνει

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

συχνά... Αν σε όλα αυτά προσθέσουμε και τον τραυματικό κλονισμό που έχει υποστεί το κύρος πολλών δικαστηρίων ως προς τον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων, λόγω της κατάφωρα αντισυνταγματικής συμμετοχής των μελών τους σε απεργιακές κινητοποιήσεις, ολοκληρώνεται δυστυχώς η εικόνα μιας συνταγματικής ρευστότητας που δεν προοιωνίζεται τα καλύτερα για το μέλλον της δημοκρατίας μας, ακόμη και αν καταφέρουμε να υπερβούμε την οικονομική κρίση. Ως εκ τούτου, πέρα από την κατάργηση των προνομιακών ασυλιών και το Συνταγματικό Δικαστήριο νομίζω πλέον ότι είναι μονόδρομος για την επόμενη συνταγματική αναθεώρηση, προκειμένου να απομακρυνθούμε επιτέλους από τη λογική ότι το Σύνταγμα είναι λάστιχο, που τανύζεται κατά το δοκούν ανάλογα με την πολιτική συγκυρία και τις διαθέσεις της εκάστοτε ευκαιριακής πλειοψηφίας.

πηγή: Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 05/01/2013

Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα

Νικόλαος – Κομνηνός Χλέπας, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, τέως πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.

Η κινητικότητα των εργαζομένων στο Δημόσιο δαιμονοποιείται και ξεσηκώνει αντιδράσεις. Ορισμένοι μιλούν για νέο «οδοστρωτήρα» που θα αποτελειώσει ότι απέμεινε όρθιο στις εργασιακές σχέσεις. Κινδυνεύει, λοιπόν, η δημοσιοϋπαλληλία της χώρας μας να επιστρέψει στη σκοτεινή εποχή του Καρυωτάκη και της Πολυδούρη, όταν η δημόσια υπηρεσία έλιωνε ζώες και ισοπέδωνε ταλέντα; Επιστρέφει, όπου να 'ναι, η φράση «θα σε στείλω στον Εβρο»; Ως προς την κινητικότητα στη Δημόσια Διοίκηση, είναι πάντως γεγονός ότι από την εποχή του Καρυωτάκη μέχρι και σήμερα οι μεταθέσεις, οι αποσπάσεις και οι μετατάξεις παρέμειναν στην ημερησία διάταξη της διοικητικής μας πραγματικότητας. Μετά την καθιέρωση του ΑΣΕΠ και την αποκομματικοποίηση των προσλήψεων, αυτού του είδους οι υπηρεσιακές μεταβολές αποτέλεσαν, μαζί με ορισμένες συμβάσεις και τους διορισμούς μετακλητών, τις μαζικές μονιμοποιήσεις και τις τοποθετήσεις προϊσταμένων, το βασικό πεδίο για την ανάπτυξη και την αναπαραγωγή των πελατειακών σχέσεων στον δημόσιο τομέα.

Απέμειναν λοιπόν μόνον οι αποσπάσεις, οι μετατάξεις και οι μεταθέσεις ως πεδίων δόξης του πελατειακού κράτους: βουλευτές και υπουργοί, γραμματείς και «ιδιαιτέρως»

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- « “Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

ξοδεύουν απίστευτες ποσότητες χρόνου και ενέργειας, προκειμένου να γίνουν οι απαιτούμενες «εξυπηρετήσεις». Πέρα από κάποιες εξαιρέσεις (όπως λ.χ. οι μετατάξεις του «Καλλικράτη»), όλες αυτές οι υπηρεσιακές μεταβολές γίνονται απρογραμμάτιστα και με πρωτοβουλία των ενδιαφερομένων, που επιδιώκουν, βέβαια, την ικανοποίηση των προσωπικών τους συμφερόντων: τη φυγή από την υπηρεσία-γαλέρα (λ.χ. τμήματα αλλοδαπών), την κατοπληρωμένη θέση ή απλώς την απομακρυσμένη περιοχή και την είσοδο σε υπηρεσία με λιγότερες υποχρεώσεις, καλύτερες συνθήκες, υψηλότερα οικονομικά οφέλη (λ.χ. στην εφορία) και μάλιστα κατά προτίμηση στα μεγάλα αστικά κέντρα. Η πελατειακή κινητικότητα, σε συνδυασμό με τις απρογραμμάτιστες προσλήψεις, αποτέλεσε βασικό παράγοντα για την ποσοτική και ποιοτική αναντιστοιχία ανάμεσα στο προσωπικό και τις ανάγκες των δημοσίων υπηρεσιών.

Σήμερα, η επιβολή κανόνων διαφάνειας και εξορθολογισμού της κινητικότητας υπαγορεύεται και από τις ανάγκες αναδιάρθρωσης μιας Δημόσιας Διοίκησης που δέχεται πρωτοφανή δημοσιονομική πίεση, την ώρα που καλείται να ανταποκριθεί στις γεωμετρικά αυξανόμενες ανάγκες μιας χειμαζόμενης κοινωνίας. Οι αλληπάλληλες οριζόντιες περικοπές μισθών στον δημόσιο τομέα φαίνεται, πέραν των πολλών αρνητικών, να υποδηλώνουν και τη θετική πολιτική βούληση διάσωσης όλων των δημοσίων θέσεων εργασίας. Όμως και το προσωπικό που υπηρετεί σε αυτές τις θέσεις θα πρέπει πλέον, από την πλευρά του, να αποδεχθεί μια νέα κινητικότητα που θα έχει ως αφετηρία τις δημόσιες ανάγκες της υπηρεσίας και όχι ιδιωτικά συμφέροντα και προτιμήσεις. Η νέα αυτή κινητικότητα θα πρέπει να συνδυασθεί με την αντίστοιχη επιμόρφωση των υπαλλήλων που θα αλλάξουν καθήκοντα και θέση εργασίας, ενώ επιβάλλεται να διασφαλίσει τη νομιμοποίηση και την αποδοχή της μέσα από την πιστή εφαρμογή κανόνων διαφάνειας, αντικειμενικότητας και αξιοκρατίας. Θα πρέπει, λ.χ., η κάλυψη θέσεων μέσω κινητικότητας να γίνεται κατόπιν δημόσιας και ανοιχτής πρόσκλησης ενδιαφέροντος. Η συντεταγμένη κινητικότητα μπορεί άμεσα να συνδυαστεί με την αξιολόγηση και την αναδιάρθρωση δομών και υπηρεσιών στο Δημόσιο, ενώ θα πρέπει να αξιοποιηθεί και προκειμένου να στελεχώνονται με διαφάνεια και αξιοκρατία θέσεις και όργανα (επιτροπές, συμβούλια κ.ά.) όπου συχνά τοποθετούνται ακατάλληλα πρόσωπα, προκειμένου να «τηρηθούν ισορροπίες».

Ακόμη κι αν σήμερα δίνει την εντύπωση ενός «τέκνου της ανάγκης», η κινητικότητα αποτελεί μια προ καιρού ληξιπρόθεσμη μεταρρυθμιστική εκκρεμότητα στο ελληνικό

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελευθερία του λόγου και ρύθμιση του ιατρικού επαγγέλματος»
Robert Post
- «Το ανάστημα του δικαστικού ακτιβισμού»,
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Το Σύνταγμα και η λίστα Λαγκάρντ»,
Νίκος Κ. Αλιβιζάτος
- «Τώρα αρχίζει η παραγραφή»
Πέτρος Ι. Παραράς
- «“Όχι” στον συνταγματικό λαϊκισμό»,
Γιώργος Χ. Σωτηρέλης
- «Η κινητικότητα στον δημόσιο τομέα»,
Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Κύκλος Εκδηλώσεων για την Ανανέωση του Πολιτικού Συστήματος
→ «Πολιτικό χρήμα και διαφθορά», Ινστιτούτο Goethe Αθηνών, 6 Μαρτίου 2013, ώρα 18:00
→ «Εκδημοκρατισμός των πολιτικών κομμάτων», Αίθουσα Εκδηλώσεων του Γραφείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 9 Απριλίου 2013, ώρα 17:00

www.cecl.gr
Επικοινωνία: centre@cecl.gr

Δημόσιο. Η κινητικότητα μπορεί να συμβάλει στην απόκτηση πολλαπλών δεξιοτήτων και εμπειριών, καθώς και να διευκολύνει τη συγκρότηση άτυπων διακλαδικών δικτύων που διασφαλίζουν τον διοικητικό συντονισμό, αλλά και τη διάδοση της διοικητικής γνώσης. Οι αλληπάλληλες κοινωνικές αλλαγές και οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις μεταβάλλουν διαρκώς το περιβάλλον, τα μέσα και τις ανάγκες δράσης των υπηρεσιακών στελεχών. Η διοίκηση πρέπει να επιδιώκει την αποδοχή της κοινής γνώμης που μπορεί να κερδίσει κυρίως μέσα από την ανταπόκρισή της στις κοινωνικές ανάγκες. Η συντεταγμένη κινητικότητα μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά προ την κατεύθυνση αυτή.

πηγή: Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 12/01/2013

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου - Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Friedrich Ebert, διοργανώνει ανοικτή εκδήλωση με θέμα «Πολιτικό χρήμα και διαφθορά» στο Ινστιτούτο Goethe Αθηνών, 6 Μαρτίου 2013, ώρα 18:00

Ομιλητές

Klaus Poier, Av. Καθηγητής Πανεπιστημίου Graz

Χριστόφορος Βερναρδάκης, Επίκουρος Καθηγητής Α.Π.Θ.

Παναγιώτης Μαντζούφας, Επίκουρος Καθηγητής Α.Π.Θ.

Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, Ομ. Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών

Τη συζήτηση θα συντονίσει ο **Γιώργος Κατρούγκαλος**, Καθηγητής Δημοκρατείου Πανεπιστημίου Θράκης

Θα ακολουθήσει η εξής εκδήλωση:

- «Εκδημοκρατισμός των πολιτικών κομμάτων», Αίθουσα Εκδηλώσεων του Γραφείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 9 Απριλίου 2013, ώρα 17:00

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

«Η κατάσταση των Ρομά στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

Βιβλίο του μήνα

- Γιώργος Γεραπετρίτης, «Σύνταγμα και Βουλή. Αυτονομία και ανέλεγκτο των εσωτερικών του σώματος», πρόλογος Καθηγητή Κώστα Μαυριά, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, 261 σελ.

Προγράμματα

→ «Η κατάσταση των Ρομά στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου (σε συνεργασία με την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Κέντρο Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων και το Κέντρο Πληροφόρησης & Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη μη Βία «Αντιγόνη»), ως εθνικό σημείο επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα (FRANET) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (European Union Agency on Fundamental Rights - FRA) έχει αναλάβει την εκπόνηση μελέτης για την κατάσταση των Ρομά στην Ελλάδα.

Στόχος της μελέτης είναι η παροχή στοιχείων, δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση των Ρομά σε εθνικό επίπεδο εστιάζοντας ιδίως στις συνθήκες εγκατάστασης και διαμονής, στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στην υγεία, στην οικονομική κατάσταση και τη φτώχεια, στην ενεργό συμμετοχή ως πολίτες και στη γνώση των δικαιωμάτων τους. Η μελέτη αφορά ειδικά Έλληνες Ρομά που είναι μόνιμα ή ημι-μόνιμα εγκατεστημένοι ή μετακινούμενοι, Ρομά μετανάστες από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ρομά υπήκοους τρίτων χωρών, καθώς και Ρομά πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο.

Η μελέτη πραγματοποιείται στο πλαίσιο πανευρωπαϊκής μελέτης που εκπονεί ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Βιβλίο του μήνα

**Αυτονομία ή ασυδοσία της Βουλής;
Παρουσίαση του βιβλίου του Γ. Γεραπετρίτη «Σύνταγμα και Βουλή. Αυτονομία και ανέλεγκτο των εσωτερικών του σώματος», πρόλογος Καθηγητή Κώστα Μαυριά, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, 261 σελ.**

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Επιστ. Δ/ντης Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Η μονογραφία του Γ. Γεραπετρίτη για την έκταση και τα συνταγματικά όρια της αυτονομίας της Βουλής αναλύει κριτικά ένα εξαιρετικά επίκαιρο πρόβλημα. Η Βουλή, ήδη πριν από την κρίση του 2010, έκανε κατάχρηση της θεσμικά

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Βιβλίο του μήνα

- Γιώργος Γεραπετρίτης, «Σύνταγμα και Βουλή. Αυτονομία και ανέλεγκτο των εσωτερικών του σώματος», πρόλογος Καθηγητή Κώστα Μαυριά, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, 261 σελ.

www.cecl.gr
Επικοινωνία: centre@cecl.gr

κατοχυρωμένης αυτονομίας της κατά τρόπο ώστε σειρά αποφάσεων της να παραβιάζουν κατάφωρα το Σύνταγμα. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν η συστηματική άρνηση να αρθεί η ασυλία βουλευτών σε περιπτώσεις που το αίτημα άσκησης ποινικής δίωξης αφορούσε αδικήματα μη συναφή με τα βουλευτικά καθήκοντα και η ψήφιση νόμων που περιέχουν διατάξεις άσχετες με το κύριο αντικείμενό τους.

Μετά την οικονομική κρίση οι κοινοβουλευτικές διαδικασίες προσαρμόστηκαν σε τρία νέα δεδομένα: πρώτον, στη νομοθέτηση καθ' υπαγόρευση ή κατά παραγγελία, βάσει των συμφωνηθέντων με την τρόικα, δεύτερον στη συρρίκνωση της διάρκειας διεξαγωγής του κοινοβουλευτικού διαλόγου και ιδίως της συζήτησης των νομοσχεδίων και, τρίτον, στην προσπάθεια να περιοριστούν οι διαφωνίες, διαφοροποιήσεις ή αποσχίσεις βουλευτών από τα κόμματα που στηρίζουν τις κυβερνητικές επιλογές.

Έτσι, όμως, το Κοινοβούλιο τείνει να μετατρέπεται σε καρικατούρα και η αυτονομία του σε ασυδοσία. Τεχνάσματα όπως η ψήφιση νομοσχεδίων έκτασης 200 σελίδων σε ένα μόνο άρθρο, όπως έγινε με το «Μνημόνιο III», με σκοπό να αποφευχθεί η συνταγματικά επιβεβλημένη κατ' άρθρον συζήτηση και ψηφοφορία, δεν παραβιάζουν απλώς επιμέρους διατάξεις του Συντάγματος, αλλά απαξιώνουν το κοινοβουλευτικό πολίτευμα. Αυτή η απροκάλυπτη κοινοβουλευτική ασυδοσία εδράζεται στην απουσία οποιασδήποτε μορφής αποτελεσματικού ετεροελέγχου των εσωτερικών διαδικασιών της Βουλής και στην πάγια νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων για το ανέλεγκτο της διαδικασίας παραγωγής των νόμων.

Δύο λύσεις υπάρχουν για να καλυφθεί αυτό το κρίσιμο δικαιοκρατικό έλλειμμα: είτε να αποφασιστεί η ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου στην επικείμενη αναθεώρηση του Συντάγματος, στο οποίο θα ανατεθεί και ο έλεγχος των εσωτερικών θεμάτων της Βουλής, είτε να επικρατήσουν οι αντιλήψεις που ορθά υποστηρίζουν ότι υπό το ισχύον σύστημα ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων τα δικαστήρια οφείλουν να προβαίνουν σε έλεγχο των interna corporis της Βουλής. Μόνο έτσι θα αποφευχθεί η περαιτέρω καταρράκωση των κοινοβουλευτικών διαδικασιών και μια ήδη υποβόσκουσα κρίση του συνταγματικού κράτους. Το έργο του Γ. Γεραπετρίτη συνιστά σημαντική συμβολή στον σχετικό επιστημονικό διάλογο και διατυπώνει πολύτιμες προτάσεις για την οριοθέτηση της αυτονομίας του Κοινοβουλίου.